

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het milieu-effectrapport
Archeologisch themapark 'Archeon'
gemeente Alphen a/d Rijn

28 mei 1990

282-30

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport Archeologisch themapark 'Archeon', gemeente Alphen a/d Rijn / [Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-160-1

SISO 614.62 UDC 504.064.2:[712.25:902] (492*2400)

Trefw. milieu-effectrapportage ; Alphen aan den Rijn / Archeon (archeologisch themapark) ; Alphen aan den Rijn.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Alphen
aan den Rijn
Postbus 13
2400 AA ALPHEN AAN DEN RIJN

uw kenmerk
Nr. 030940;afd.AZ/SO

uw brief
2 april 1990

ons kenmerk
U584-90/CI/mh/282-31

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER
Archeologisch themapark Archeon

utrecht,
28 mei 1990

Geacht College,

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) inzake de aanpassing van het bestemmingsplan Kerk en Zanen via een art. 19 procedure, voor de aanleg van een archeologisch themapark.

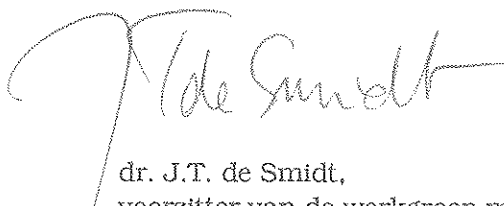
Overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) bied ik u hierbij het advies aan van de Commissie voor de m.e.r. Voor de inhoud van het advies verwijs ik u naar de samenvatting, waarin in overeenstemming met de onderwerpen die volgens de Wabm tenminste in een MER moeten worden behandeld, de belangrijkste punten uit het advies bijeengebracht zijn.

Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende:

1. Voor het opstellen van haar advies voor richtlijnen heeft de Commissie dankbaar gebruik gemaakt van de uitgebreide informatie in de startnotitie. Zij is van mening dat het aspect waterbeheersing en -huishouding verder moet worden uitgewerkt. Dit is van belang om een van de doelen die de initiatiefnemer zich heeft gesteld, namelijk natuurontwikkeling in een schoon milieu, voldoende kansrijk te maken. In het MER moet daarom worden aangegeven op welke wijze de waterhuishouding binnen het park zal worden gereguleerd. Daarbij gaat het zowel om de kwantitatieve als om de kwalitatieve aspecten van de waterhuishouding. Met name de peilbeheersing is van belang. Die heeft effect op de hoeveelheid in te laten verontreinigd boezemwater, op de mogelijkheid tot reconstructie en beheer van historische veenlandschappen en op de mogelijkheid voor toepassing van kalkrijk substraat zonder daardoor de venige ondergrond te doen mineraliseren en daarmee het oppervlaktewater te eutrofiëren.

2. In haar advies voor richtlijnen heeft de Commissie nogal de nadruk gelegd op het aspect verkeer. Hoewel de wijze waarop de verschillende vervoersstromen zullen worden afgehandeld en de wijze waarop het openbaar vervoer zal worden gestimuleerd ten opzichte van het vervoer per eigen auto slechts ten dele relevant is voor de besluitvorming, een artikel 19 (Wet ruimtelijke ordening) procedure ten behoeve van de herziening van het vigerende bestemmingsplan, heeft de Commissie ook gevraagd naar de effecten van het initiatief op het gebied dat buiten het bestemmingsplan is gelegen. Dit onder meer in verband met de algemene beleidslijnen, neergelegd in onder andere het Nationaal Milieubeleidsplan, het tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer en de vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening. De Commissie is zich ervan bewust dat de initiatiefnemer hiervoor voor een groot deel afhankelijk is van andere overheidsinstanties. Toch gaat zij ervan uit, gezien de milieu-implicaties, dat de initiatiefnemer bovengenoemde aspecten in het MER zal behandelen. De Commissie verwacht dat het bevoegde gezag de initiatiefnemer in deze zal ondersteunen door het leveren van de benodigde informatie.
3. De Commissie acht het van belang dat duidelijkheid wordt verschaft over de bereidheid van de provincie Zuid-Holland om mee te werken aan de herziening van het bestemmingsplan, gezien de functie die de gemeente Alphen aan den Rijn is toegewezen in het streekplan Zuid-Holland oost.

De Commissie heeft getracht om met dit advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal ook gaarne vernemen op welke wijze u gebruik wilt maken van haar aanbevelingen.

dr. J.T. de Smidt,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Archeologisch themapark Archeon,
gemeente Alphen aan den Rijn

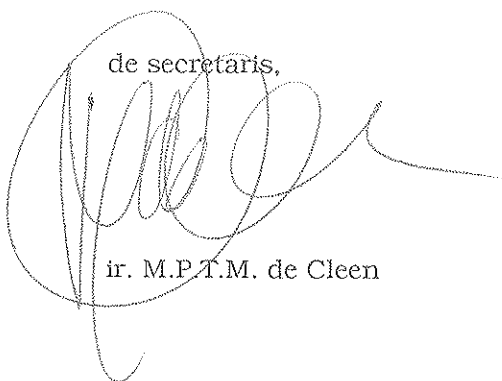
ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
VOOR DE INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
ARCHEOLOGISCH THEMAPARK 'ARCHEON'
GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming over de voorgenomen realisering van een archeologisch themapark in de gemeente Alphen aan den Rijn;

uitgebracht aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Alphen aan den Rijn, door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

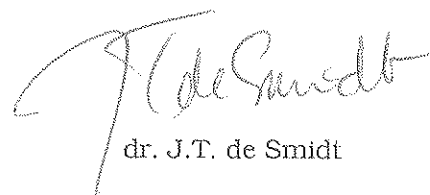
de werkgroep m.e.r. Archeologisch themapark 'Archeon'

de secretaris,

ir. M.P.T.M. de Cleen

de voorzitter,

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 28 mei 1990

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	2
3. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	5
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	5
5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	6
5.1 De voorgenomen activiteit	6
5.2 Referentiesituatie	9
5.3 Alternatieven en varianten	9
5.4 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijk- heden ter bescherming van het milieu worden toegepast	11
5.6 Nadere milieubescherpende maatregelen	12
6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	13
7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU	14
8. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	16
8.1 Algemeen	16
8.2 Geomorfologie en bodem	16
8.3 (Geo)hydrologie	17
8.4 Natuur-ruimtelijke en cultuur-ruimtelijke aspecten	17
8.4.1 Algemeen	17
8.4.2 Vegetaties en levensgemeenschappen	17
8.4.3 Fauna	17
8.4.4 Landschappelijke en stedenbouwkundige waarden	17
8.4.5 Cultuurhistorische waarden	18
8.5 Geluidaspecten	18
8.6 Overige aspecten	18
9. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	19
10. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE, EVALUATIE ACHTERAF	19
11. SAMENVATTING VAN HET MER	20

BIJLAGEN

1. Brief van de gemeente Alphen aan den Rijn (kenm. nr. 030940; afd. AZ/SO) van 2 april 1990 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r-procedure.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

1. INLEIDING

Bij brief van 2 april 1990 (bijlage 1) heeft het College van Burgemeester en Wethouders van Alphen aan den Rijn de Commissie voor de milieu-effectrapportage verzocht advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) in verband met de voorgenomen realisering van een archeologisch themapark, genaamd Archeon, in de polder Kerk en Zanen.

Aanleiding tot dit verzoek was de indiening van een startnotitie (beschrijving van het voornemen) door de Stichting Archeon te Alphen aan den Rijn. Op grond van het Besluit milieu-effectrapportage zal in het onderhavige geval een milieu-effectrapport moeten worden gemaakt ten behoeve van een artikel 19 procedure (Wet ruimtelijke ordening), voor de aanpassing van de Structuurschets Kerk en Zanen.

Met de openbare bekendmaking op 4 april 1990 (zie bijlage 2) is de procedure voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) formeel van start gegaan.

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en aanwijzingen voor de inhoud van het MER te geven. Het advies zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming inzake de ontheffing van het vigerende bestemmingsplan via een artikel 19 procedure en kan tevens dienen ter ondersteuning van het besluit inzake de ontgrondingsvergunning.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen, voorzover deze reacties betrekking hebben op de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit. In bijlage 4 wordt een overzicht gegeven van deze reacties.

In de volgende hoofdstukken worden de belangrijkste vragen en aandachtspunten genoemd waarop het MER volgens de Commissie antwoord zal moeten geven dan wel zal moeten ingaan. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van de belangrijkste onderdelen van het advies. Het advies is samengesteld in de volgorde van onderwerpen die een MER ten minste moet bevatten ingevolge artikel 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

2. **SAMENVATTING VAN HET ADVIES**

De initiatiefnemer (de Stichting Archeon) heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Alphen aan den Rijn medewerking gevraagd bij de realisering van een archeologisch themapark in de polder Kerk en Zanen. De gemeente zal hiertoe het bestemmingsplan moeten herzien.

Het milieu-effectrapport (MER) zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming inzake de ontheffing van het vigerende bestemmingsplan via een artikel 19 procedure.

Het doel van het onderhavige advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit en de mogelijke alternatieven af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven. De belangrijkste onderdelen van het advies zijn hierna samengevat.

Vorm en presentatie van het MER (hoofdstuk 3)

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk moeten worden gepresenteerd. Achtergrondgegevens kunnen in bijlagen worden opgenomen. Indien bij de opstelling van het MER wordt afgeweken van de richtlijnen, dient dit duidelijk en gemotiveerd te worden aangegeven.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 4)

- Aangegeven moet worden wat het doel is van de activiteit, mede tegen de achtergrond van het maatschappelijk belang en de maatschappelijke behoefte.
- Hierbij zal onder andere aandacht moeten worden besteed aan de behoefte- en waardering, de geografische herkomst van bezoekers, de ontwikkelingen van de recreatie in het algemeen.
- Daarnaast moet worden aangegeven op welke wijze het park in de aan te leggen woonwijk zal worden geïntegreerd, zowel voor wat betreft de sociale als de ruimtelijke ordeningsaspecten.

De voorgenomen activiteit en de alternatieven (hoofdstuk 5)

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven moet in ieder geval aandacht worden besteed aan:

- De beoogde locatie, de voorgenomen inrichting; de werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase alsook de fasering van die werken, de bijstellingsmogelijkheden die worden opengehouden, gebruik en beheer in de exploitatiefase (paragraaf 5.1).
- De beschrijving van de ontwikkelingen met betrekking tot beheer en gebruik van het gebied, indien de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden: de referentie of ook wel het nul-alternatief (paragraaf 5.2).
- De motivering van de keuze en de beschrijving van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, die door een wisselende combinatie van onderstaande aspecten tot stand kunnen komen (paragraaf 5.3):

- Locatie-aspecten: de exacte begrenzing van het complex en de ligging en inpassing in het terrein.
 - Inrichtingsaspecten: infrastructurele en cultuurtechnische maatregelen, bebouwing, vormgeving en materiaalkeuze, groenvoorzieningen, mogelijkheden voor versterking van de natuurfunctie.
 - Gebruiks- en beheersaspecten: gebruik en beheer van het groenvoorzieningen, aan te leggen waterpartijen en moeras, wijze van verlichting, systeemkeuze en exploitatie van de verbindingen vanaf het NS-station naar de ingang van het park en naar de kern van Alphen.
- Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (paragraaf 5.4). Dit betreft een combinatie van de locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten waarbij:
- bestaande waarden van natuur en landschap zoveel mogelijk worden ontzien;
 - bodem, oppervlaktewater en grondwater zo min mogelijk worden aangetast;
 - compenserende maatregelen worden getroffen indien schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is;
 - optimale ontsluiting van het park per openbaar vervoer wordt gerealiseerd, alsmede opname van deze vervoerswijzen in het 'imago' van het park en gekoppeld aan een veel geringere optimalisatie van de ontsluiting per auto;
 - optimale ontsluiting voor langzaam verkeer wordt nagestreefd;
 - een vervoersplan voor exploitatie, informatie en marketing van vervoerswijzen anders dan per auto wordt opgesteld;
 - visuele hinder ten gevolge van de oprichting van een geluidbarrière zoveel mogelijk wordt tegengegaan;
 - mogelijkheden tot natuurbouw worden zoveel mogelijk uitgebuit.
- Nadere milieubescherpende maatregelen (paragraaf 5.5): bijvoorbeeld op het gebied van afvalverwijdering, geluidoverlast, maatregelen die gebruik van het openbaar vervoer stimuleren.

Te nemen en eerder genomen besluiten (hoofdstuk 6)

Reeds genomen en nog te nemen overheidsbesluiten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, dienen te worden vermeld.

De bestaande toestand van het milieu (hoofdstuk 7)

De bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkeling van dat milieu moeten worden beschreven op basis van:

- a. abiotische kenmerken zoals geohydrologie, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit;
- b. biotische kenmerken; voor zover relevant;
- c. bodemgebruik;
- d. landschap;
- e. cultuurhistorie;
- f. autonome ontwikkelingen.

Beschrijving van de gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 8)

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu van de voorgeno-
men activiteit en de alternatieven zijn van belang:

- effecten op de bodem (paragraaf 8.2);
- effecten op de hydrologie (paragraaf 8.3);
- natuur-ruimtelijke en cultuur-ruimtelijke aspecten (paragraaf 8.4): effecten op vegetaties en levensgemeenschappen, fauna, land-
schap en stedenbouwkundige ontwikkelingen, cultuurhistorische waar-
den;
- geluidaspecten (paragraaf 8.5);
- overige aspecten (paragraaf 8.6).

Vergelijking van de beschreven gevolgen voor het milieu van de voor- genomen activiteit en de in beschouwing genomen alternatieven (hoofd- stuk 9)

De gevolgen die de voorgeno-
men activiteit en de verschillende alter-
natieven voor het milieu kunnen hebben, moeten met elkaar en met de
autonome ontwikkeling van het milieu worden vergeleken. Hierbij moet
in ieder geval aandacht worden besteed aan de mate waarin elke fase
eventueel als eindfase kan dienen.

Een overzicht van leemten in kennis en informatie, evaluatie achteraf (hoofdstuk 10)

Aangegeven moet worden in hoeverre onzekerheden en onnauwkeurigheden
in voorspellingsmethoden, gebruikte gegevens en te verwachten milieu-
gevolgen zijn blijven bestaan. Eveneens dient de betekenis van de
leemten voor de besluitvorming te worden vermeld.

Het MER zal tevens een aanduiding van het (door het bevoegd gezag op
te stellen) evaluatieprogramma kunnen bevatten.

Samenvatting van het MER (hoofdstuk 11)

De hoofdpunten van het MER zullen in een samenvatting moeten worden
gepresenteerd.

3. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt de Commissie het volgende aan:

- Het is wenselijk het MER beknopt van opzet te houden en de inhoud te beperken tot die informatie, die relevant is voor het te nemen besluit.
- Het rapport dient te worden voorzien van een samenvatting die goed op de inhoud is afgestemd. Het is aan te raden om belangrijke leemten in kennis in deze samenvatting aan te geven.
- De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten overzichtelijk worden weergegeven. Daarbij dienen te sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke taal anderzijds te worden vermeden.
- In het MER dient te worden ingegaan op de vragen over het project, zoals die uit de inspraak naar voren zijn gekomen.
- Indien wordt afgeweken van de richtlijnen dient daarvoor een duidelijke motivering te worden gegeven.
- Het verdient aanbeveling om achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in het MER zelf te vermelden, maar in bijlagen op te nemen. Achtergrondgegevens die noch in het MER, noch in bijlagen zijn opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden. In het MER en in eventuele bijlagen dient daar dan naar te worden verwezen.
- Een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bevorderen de leesbaarheid van het MER.

4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 4 Ij, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"*.

Uit de startnotitie komt goed naar voren welke doelen met de voorgenomen activiteit worden beoogd. Tevens is de activiteit bezien tegen de achtergrond van het maatschappelijk belang en de maatschappelijke behoefte. In het MER zal echter verduidelijkt moeten worden van welke behoefte raming en geografische herkomst van potentiële bezoekers wordt uitgegaan en op welke wijze de verschillende doelgroepen zullen worden benaderd. Ter onderbouwing moeten de schattingen van de in de startnotitie genoemde studie naar de haalbaarheid, door het Nederlands Research Instituut voor Toerisme (NRIT), in de uitleg worden betrokken. Tevens moet inzicht worden gegeven in de wijze van raming van de globale verdeling tussen de verschillende wijzen van vervoer,

op basis van reële reistijdverhoudingen tussen de verschillende vervoerswijzen en afhankelijk van het stadium waarin de infrastructuurverbeteringen voor het wegennet en de spoorlijn zich bevinden¹].

Het MER zal ook aandacht moeten besteden aan de verwachtingen op lange termijn ten aanzien van de ontwikkelingen van het betreffende type van recreatie in het algemeen. Het is gewenst om daarbij de criteria te beschrijven die de locatiekeuze hebben bepaald, rekening houdend met de spreiding van grootschalige recreatieparken op zowel het landelijke als het regionale niveau.

Tijdens de toelichting op de startnotitie is aan de Commissie te kennen gegeven dat het in de bedoeling ligt om het park tegelijkertijd met de nieuwe woonwijk aan te leggen. Het park zal dan in de woonwijk worden geïntegreerd. In het MER zal de initiatiefnemer moeten aangeven op welke wijze deze integratie zal plaatsvinden. Hierbij moet worden ingegaan op zowel sociale aspecten, op welke wijze worden de omwonenden bij het park betrokken, als op ruimtelijke ordeningsaspecten. Op welke wijze vindt (visuele) inpassing van het park in de wijk plaats, hoe worden de vervoersstromen op elkaar afgestemd, op welke wijze wordt voorkomen dat de woonwijk als parkeergelegenheid wordt benut, in hoeverre blijft uitbreiding van het park mogelijk²?

Verder zal in het MER aandacht moeten worden besteed aan de fasering van de aanleg van het themapark. In hoeverre zal het park rendabel zijn bij een gedeeltelijke realisering?

5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen*".

5.1 De voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit dient betrekking te hebben op elk van de onderdelen van het plan, op de relaties tussen die onderdelen en op het park als geheel.

De volgende punten zullen in ieder geval aan de orde moeten komen:

- de beoogde locatie: de ligging ten opzichte van wegen, waterwegen, bos, woonwijken, volkstuinjes, agrarische bedrijven, natuurgebieden, recreatiegebieden;

¹ Zie ook inspraakreacties 1 en 2, bijlage 4.

² Zie ook inspraakreactie 2, bijlage 4.

- de voorgenomen inrichting:
 - plaats, omvang en situering van de voorzieningen zoals het dienstencentrum, de reconstructies, de electro-treinen, de waterpartijen en rondvaartboten, interne ontsluiting, parkeerfaciliteiten, nutsvoorzieningen, winkels, e.d.;
 - aanleg en ontwikkeling van de verschillende landschapstypen; welke materialen (mergel, turfmoelm, e.d.) zijn nodig en welke hoeveelheden?;
 - ligging en omvang van het oppervlaktewater en de daarvoor te ontgraven gebieden, het in te stellen peil ten opzichte van de omringende polders, boezem, de beoogde waterkwaliteit en de beoogde kwaliteit, de aanleg en het reinigend vermogen van een filterend moeras voor de zuivering van in te laten boezemwater;
 - aanleg van een geluidwal en eventuele groenzone rondom het park;
 - externe ontsluiting inclusief toeleidende wegen, de langzaam vervoerroutes beginnend op het NS-station en vanaf het centrum van Alphen naar de ingang, de rijroutes van de busverbindingen en de inrichting van de overstap bij het station;
- werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase, daarbij rekening houdend met:
 - de fasering van deze werkzaamheden; in hoeverre wordt er bij de realisering van de eerste fase reeds een aanzet gegeven voor de volgende fasen, bijvoorbeeld door reeds de totale infrastructuur aan te leggen, de riolering en leidingen aan te brengen, alle benodigde materialen ten behoeve van de verschillende te creëren landschapstypen te verwerken, e.d.?
 - grondverzet, ingrepen in de waterhuishouding, te gebruiken machines en installaties, bouwverkeer, duur en periode van de werkzaamheden en de volgorde waarin zij zullen worden uitgevoerd;
- mogelijkheden tot bijstelling die de initiatiefnemer voor de realisering van de verschillende fasen wil openhouden: omschrijving van de wijze waarop en de procedure volgens welke tot bijstelling kan worden overgegaan. Hierbij is het wenselijk een indicatie te geven over de wijze van afronding en exploitatie, indien na een of meer fasen wordt besloten niet verder te investeren; wat geschiedt bijvoorbeeld in dat geval met de resterende gronden? In hoeverre kan elke fase op zichzelf eventueel als eindfase dienen? Eveneens is het wenselijk een indicatie op te nemen van uitbreidingsscenario's op middellange en lange termijn, voor het geval het park een groter succes blijkt te zijn dan nu wordt ingeschat. Hierbij dient dan ook een relatie te worden gelegd met de nu beschikbare ruimte en de dan benodigde ruimte;
- gebruik en beheer van het themapark en de overige onderdelen/voorzieningen. Naast een algemene omschrijving van de diverse onderdelen moet aandacht worden besteed aan:
 - de wijze waarop de modal split ten gunste van het openbaar vervoer zal worden beïnvloed; aangegeven moet worden hoe de totale

reistijd (van huisdeur tot park) en de totale reiskosten (inclusief parkeren) worden verbeterd voor de reiziger per openbaar vervoer ten opzichte van de bezoeker per auto. Dit moet worden uitgewerkt per herkomststad in de Randstad en per herkomstgebied (overig Nederland, Duitsland, België, Frankrijk en overig buitenland)³];

- de uiteindelijke verkeersstromen en collectieve vervoersstromen (openbaar vervoer en toerwagenvervoer) die, mede gelet op het bovenstaande punt, zullen ontstaan op wekdagen en op zondagen,⁴];
- gemiddelde en piek-bezoekersaantallen⁵], ingeschatte bezoekduur, circulatiefactor(en) in het park en in de verblijfsrecreatieve voorzieningen, piekintensiteit van auto's, bussen en botten;
- omvang en beheer van afvalstromen (zowel vast als vloeibaar afval);
- ontwikkeling en beheer van de verschillende landschapstypen en van het groen: maaiwijze, -frequentie, begrazingsdichtheid (met welke diersoort?), bemesting, gebruik van bestrijdingsmiddelen e.d.;
- methode(n) van beperking van het aantrekken van cultuurvolgers;
- beheer en controle van de waterkwaliteit en -kwantiteit ten behoeve van de instandhouding van schoon oppervlaktewater, van de (natte) venige ondergrond en het creëren van moerasachtige gebieden en hoogveen;
- mate waarin rekening is gehouden met onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld een veel grotere toeloop dan verwacht, calamiteiten, e.d.).

De bovenstaande punten dienen te worden beschreven indien dit relevant is voor de beoordeling van milieu-effecten in het kader van de aan de orde zijnde besluitvorming. Hoewel de wijze waarop de verschillende vervoersstromen zullen worden afgehandeld en de wijze waarop het openbaar vervoer zal worden gestimuleerd ten opzichte van het vervoer per eigen auto slechts ten dele relevant is voor de besluitvorming, een artikel 19 (Wet ruimtelijke ordening) procedure ten behoeve van de herziening van het bestemmingsplan, heeft de Commissie ook gevraagd naar de effecten van het initiatief op het gebied dat buiten het bestemmingsplan is gelegen. De Commissie is zich ervan bewust dat de initiatiefnemer hiervoor voor een groot deel afhankelijk is van overheidsinstanties. Toch gaat zij ervan uit, gezien de milieu-implicaties, dat de initiatiefnemer bovengenoemde aspecten in het MER zal behandelen. De Commissie verwacht dat het bevoegde gezag

3 Op dit moment bestaan namelijk grote verschillen in reistijden van uit bijvoorbeeld Utrecht (directe verbinding) en Rotterdam (overstap).

4 Zie ook inspraakreacties 1 en 5, bijlage 4.

5 Zie ook inspraakreacties 1 en 2, bijlage 4.

de initiatiefnemer in deze zal helpen door het leveren van de bestaande informatie. In de startnotitie wordt op een aantal van bovengenoemde punten reeds ingegaan. In het MER kan dan worden volstaan met een verwijzing naar de startnotitie of met een onderbouwing van hetgeen in de startnotitie reeds naar voren is gebracht.

5.2 Referentiesituatie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen. De zich dan voordoeende situatie ten aanzien van inrichting, gebruik en beheer, ook wel aangeduid als 'nul-alternatief', dient als referentie in het MER te worden opgenomen. De effecten van de autonome ontwikkeling maken ook deel uit van de referentiesituatie.

De referentiesituatie is weliswaar geen alternatief, waarmee het gestelde doel kan worden bereikt, maar kan, mede tegen de achtergrond van hetgeen in het MER naar voren zal komen over de milieu-implicaties van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven, wel degelijk een rol spelen bij de besluitvorming.

In de startnotitie staat vermeld dat op de voorziene locatie gedeeltelijk de bestemming 'woningbouw na het jaar 2000' rust en gedeeltelijk de bestemming 'geluidzone langs Rijksweg 11'.

Bij de vergelijking van de mogelijke alternatieven voor Archeon zullen de mogelijke milieugevolgen die optreden indien Archeon wordt gerealiseerd moeten worden vergeleken met mogelijke milieugevolgen die optreden bij de realisatie van 1200 woningen op deze locatie.

Bij de beschrijving van de eventuele milieugevolgen die optreden bij de realisatie van Archeon zal ook moeten worden ingegaan op de vraag waar de voorziene woninguitbreiding nu zal moeten plaatsvinden en welke gevolgen dit met zich meebrengt⁶.

Bij de bepaling van de milieugevolgen van het nul-alternatief, de aanleg van 1200 woningen en een geluidzone langs de A11 op de plaats van het Archeon, dient voor het berekenen van het aantal autoverplaatsingen per woning per etmaal te worden uitgegaan van een wijk die gunstig ligt ten opzicht van het station en derhalve een aantal autoverplaatsingen heeft dat ligt onder het gemiddelde.

5.3 Alternatieven en varianten

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd; de alternatieven dienen te zijn gerelateerd aan het doel van het voornemen en

⁶ Zie ook inspraakreacties 1 en 4, bijlage 4.

moeten wat betreft diepgang, detaillering en abstractieniveau vergelijkbaar worden beschreven en uitgewerkt.

Strikt genomen leent de voorgenomen activiteit zich slecht voor het formuleren van doelstellings- en locatie-alternatieven. Er kunnen echter wel binnen de gegeven begrenzing van de locatie varianten worden opgesteld ten aanzien van:

- de fasering van het voornemen;
- de inrichting van het terrein;
- gebruik en beheer.

Het is mogelijk bepaalde varianten of combinaties daarvan als alternatieven aan te merken. Tot de te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het voorkeursalternatief.

Locatie-aspecten

Locatie-aspecten hebben een beperkte betekenis bij de besluitvorming over de wijziging van een bestemmingsplan dat voorziet in de aanleg van een themapark. In het onderhavige geval is echter een locatie-afweging gemaakt, welke in de startnotitie is beschreven in hoofdstuk 6. Uit deze beschrijving komt naar voren welke ruimtelijke ordeningsaspecten een rol hebben gespeeld bij de locatie-keuze. In het kader van deze m.e.r. is het van belang om tevens aan te geven welke milieu-aspecten een rol hebben gespeeld bij de locatie-afweging⁷].

Relevante locatie-alternatieven kunnen binnen het terrein worden gezocht en hebben betrekking op de exacte begrenzing van het themapark als geheel, het ruimtebeslag en op de ligging en inpassing van bepaalde onderdelen. Hierbij speelt de voorgenomen fasering een belangrijke rol.

Inrichtingsaspecten

Uit de startnotitie wordt niet duidelijk in hoeverre de voorgestane fasering behalve om zo vroeg mogelijk inkomsten te ontvangen, is bedoeld om eventueel tegenvallende bezoekersaantallen of financiële tegenvallers op te kunnen vangen, dan wel dat het als doel heeft te laten zien met welke technieken bepaalde constructies en landschapsvormen tot stand zijn gebracht. Dit is wel van belang om te weten in verband met de beschikbare ruimte en het gebruik ervan en zal dus in het MER moeten worden verduidelijkt.

Ongeacht de doelstelling van de fasering kunnen onderdelen van het project, ook als de locatie ervan vaststaat, op uiteenlopende manieren worden gerealiseerd. Daarbij valt te denken aan varianten op het inrichtingsplan wat betreft:

- infrastructurele en cultuurtechnische maatregelen ten behoeve van wegen, ontsluiting van het terrein (op wegen, spoorwegstation, langzaamverkeerroute vanaf het station naar de ingang van het

7 Zie ook inspraakreactie 2, bijlage 4.

- park, de openbaar vervoerroute van het station naar het park en waterwegen), waterhuishouding, geluidwering en diverse voorzieningen;
- omvang en inrichting van de bodemgebruiksvormen (jacht, veeteelt, landbouw, delfstofwinning, wonen, grafplaatsen, verdediging, e.d., per historische reconstructie;
 - verhouding tussen bebouwd en onbebouwd oppervlak binnen het complex; materiaalkeuze en vormgeving van gebouwen en bouwwerken, padenstelsels, parkeerfaciliteiten;
 - begeleidende groenvoorzieningen zoals omvang, inrichting en uitvoering van landschapsaanleg met bossages, singels, waterpartijen en grasvelden;
 - mogelijkheden voor versterking van de natuurfunctie, met name in de extensief gebruikte delen van het gebied.

Gebruiks- en beheersaspecten

Als de inrichting eenmaal heeft plaatsgevonden, dan kunnen het gebruik en beheer op verschillende manieren worden geregeld. Gedacht kan worden aan:

- gebruik en beheer van groenvoorzieningen: mate en wijze van onkruidbestrijding, bemesting, aanplant, peilbeheersing, e.d.;
- beheer van aan te leggen waterpartijen en moeras; wijze van waterzuivering;
- wijze van verlichting van de gebouwen 's nachts;
- de systeemkeuze en de exploitatie van de verbindingen vanaf het NS-station naar de ingang van het park en naar het centrum van Alphen.

5.4 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het zogeheten meest milieuvriendelijke alternatief dient in ieder MER te worden beschreven. Het betreft een combinatie van die (reeds behandelde) aspecten (zie onder 5.3) die, binnen de randvoorwaarde dat het doel van het project kan worden gerealiseerd, aan de volgende uitgangspunten voldoet:

- bestaande waarden van natuur en landschap worden zoveel mogelijk ontzien;
- bodem en grondwater worden zo min mogelijk aangetast en/of belast met verontreinigende stoffen en/of gebiedsvreemde stoffen; inlaat van verontreinigd boezemwater wordt maximaal beperkt, bijvoorbeeld door de aanleg van een buffer met regenwater. Het toch in te laten boezemwater wordt volgens de startnotitie door een biologisch zuiverend proces behandeld.

verend moerassysteem geleid. In het kader van het meest milieuvriendelijk alternatief moet worden onderzocht wat de kwaliteitsverbetering bij verdere zuivering zal zijn. Uitgangspunt bij het meest milieuvriendelijk alternatief moet zijn een historisch verantwoorde waterkwaliteit, dat wil zeggen, een waterkwaliteit die een historisch verantwoorde landschapsreconstructie mogelijk maakt met de daarbij behorende water- en veenvegetaties. Dit is tevens het beste uitgangspunt voor het herstel van ecosystemen die in recente tijd door milieuverontreiniging verloren zijn gegaan;

- voorzover schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is, worden elders extra voorzieningen getroffen voor de verhoging van natuurwaarden;
- optimale ontsluiting van het park per openbaar vervoer voor wat betreft de reistijd, kosten, comfort en informatie, alsmede opname van deze vervoerswijzen in het 'imago' van het park en gekoppeld aan een veel geringere optimalisatie op deze aspecten van de ontsluiting per auto;
- optimale ontsluiting voor langzaam verkeer, waarbij wordt uitgegaan van aansluiting op bestaande wandel-, fiets- en kanoroutes (bijvoorbeeld van het Groene Netwerk van de Provincie Zuid-Holland) en waarbij de bewegwijzering optimaal is;
- de opzet van een vervoersplan voor exploitatie, informatie en marketing van vervoerswijzen anders dan per auto;
- visuele hinder ten gevolge van de oprichting van een geluidbarrière dient zoveel mogelijk te worden tegengegaan;
- mogelijkheden tot natuurbouw worden zoveel mogelijk uitgebuit.

Zie in dit verband ook paragraaf 5.5 (nadere milieubeschermdende maatregelen).

5.5 Nadere milieubeschermdende maatregelen

In de alternatieven en varianten is het van belang om aan te geven welke maatregelen kunnen worden getroffen met betrekking tot:

- afvalverwijdering, zowel nat als droog;
- beperking van geluidoverlast;
- beperking van overlast als gevolg van de sterk toenemende verkeersintensiteit; beperken van het gebruik van de omringende woonwijken als parkeervoorziening;
- ontwikkeling van natuurtechnische milieubouw;
- bevorderen van het gebruik van het openbaar vervoer: Park en Ride systemen met shuttleservice e.d.

6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven*".

In het MER moet het besluit, waarvoor het MER wordt opgesteld, worden vermeld. In dit verband zal moeten worden aangegeven welke mate van detail bij de aanpassing van het bestemmingsplan via een art. 19 procedure zal worden gehanteerd.

Het MER moet de besluitvormingsprocedure omschrijven en aangeven welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

In de startnotitie is reeds aangegeven op welke wijze het initiatief past binnen het kader van eerder genomen besluiten en beleidsvoornemens. In het MER dient echter eveneens te worden aangegeven welke eerder genomen besluiten en beleidsvoornemens randvoorwaarden of beperkingen (kunnen) opleggen aan de wijziging van het bestemmingsplan. Te denken valt aan:

- De relevante wetgeving terzake (Wet op de ruimtelijke ordening, Ontgrondingenwet, Hinderwet, Wet bodembescherming, e.d.);
- Documenten die randvoorwaarden stellen aan het te nemen besluit (Nationaal Milieubeleidsplan, NMP Plus, Nationaal Natuurbeleidsplan, Structuurschema Openluchtrecreatie, Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, Vierde Nota Ruimtelijke Ordening, Vierde Nota Extra, Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer, Beleids- en Actieplan Recreatie en Toerisme van de provincie Zuid-Holland (BART), streekplan Zuid-Holland Oost, Nota Randstadgroenstructuur, Toeristisch Recreatief Structuurplan Alphen aan den Rijn, (herziene) Structuurschets Alphen aan den Rijn, e.d.).

Tenslotte zal moeten worden aangegeven welke andere besluiten later nog moeten worden genomen teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen (wijziging van provinciale of rijksplannen, vergunningverleningen e.d.).

7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU

Artikel 4 ij, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen".

De beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten (autonome) ontwikkelingen indien de voorgenomen activiteit niet wordt gerealiseerd (nul-situatie), dient als referentiekader voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven (zie ook 5.2). Ook de directe omgeving van het gebied dient bij de beschrijving te worden betrokken indien en voorzover daarin veranderingen te verwachten zijn. Dit betekent dat het studiegebied voor de diverse aspecten verschillend van grootte kan zijn.

De basis van de beschrijvingen wordt gevormd door bestaande literatuur- en veldbeschrijvingen.

Het verdient aanbeveling om de beschrijving op te bouwen aan de hand van een aantal indicatoren voor milieu-omstandigheden en de veranderingen daarin. Aan de hand daarvan kan de toekomstige ontwikkeling van het milieu systematisch worden gevolgd. Hierbij valt met name te denken aan geluidbelasting, levensgemeenschappen, kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van het grond- en oppervlaktewater, mate van samenhang respectievelijk versnippering.

Een gedetailleerde kaart van het studiegebied en een overzichtskaart van de omgeving zijn hierbij van belang.

De Commissie vraagt in het MER voor de volgende aspecten van het studiegebied de aandacht:

a. Abiotische kenmerken

- bodemgesteldheid, geomorfologie;
- geohydrologische gesteldheid; beschrijving van de grondwatersystemen met behulp van onder andere stromingspatronen, grondwatertrappen, en kwaliteit van het grondwater⁸;
- oppervlaktewater, kwantitatief en kwalitatief;
- geluidaspecten.

b. Biotische kenmerken

- vegetatie en fauna;
- ontwikkelingspotenties: de mogelijke vergroting van de natuurlijke rijkdom, uitgaande van de gesteldheid van de vegetatie, fauna en het abiotische milieu.

8 Zie ook inspraakreactie 5, bijlage 4.

c. Bodemgebruik

Een beschrijving van de huidige en van de in het bestemmingsplan aangegeven functies.

d. Landschap

- een beschrijving van visueel-ruimtelijke kenmerken, relaties daartussen;
- een beschrijving van de in het landschap aanwezige kenmerken die verband houden met het grondgebruik, zoals kavelpatroon, water, boombestand.

e. Cultuurhistorie

- historisch geografische structuren;
- beschrijving van eventueel aanwezige archeologisch waardevolle objecten.

f. Autonome ontwikkeling

Voor de beoordeling van de gevolgen van de realisering van het voornemen volgens de verschillende uit te werken alternatieven is niet alleen de bestaande toestand van het milieu van belang, maar ook de te verwachten ontwikkeling van dat milieu indien de activiteit niet zou worden ondernomen.

